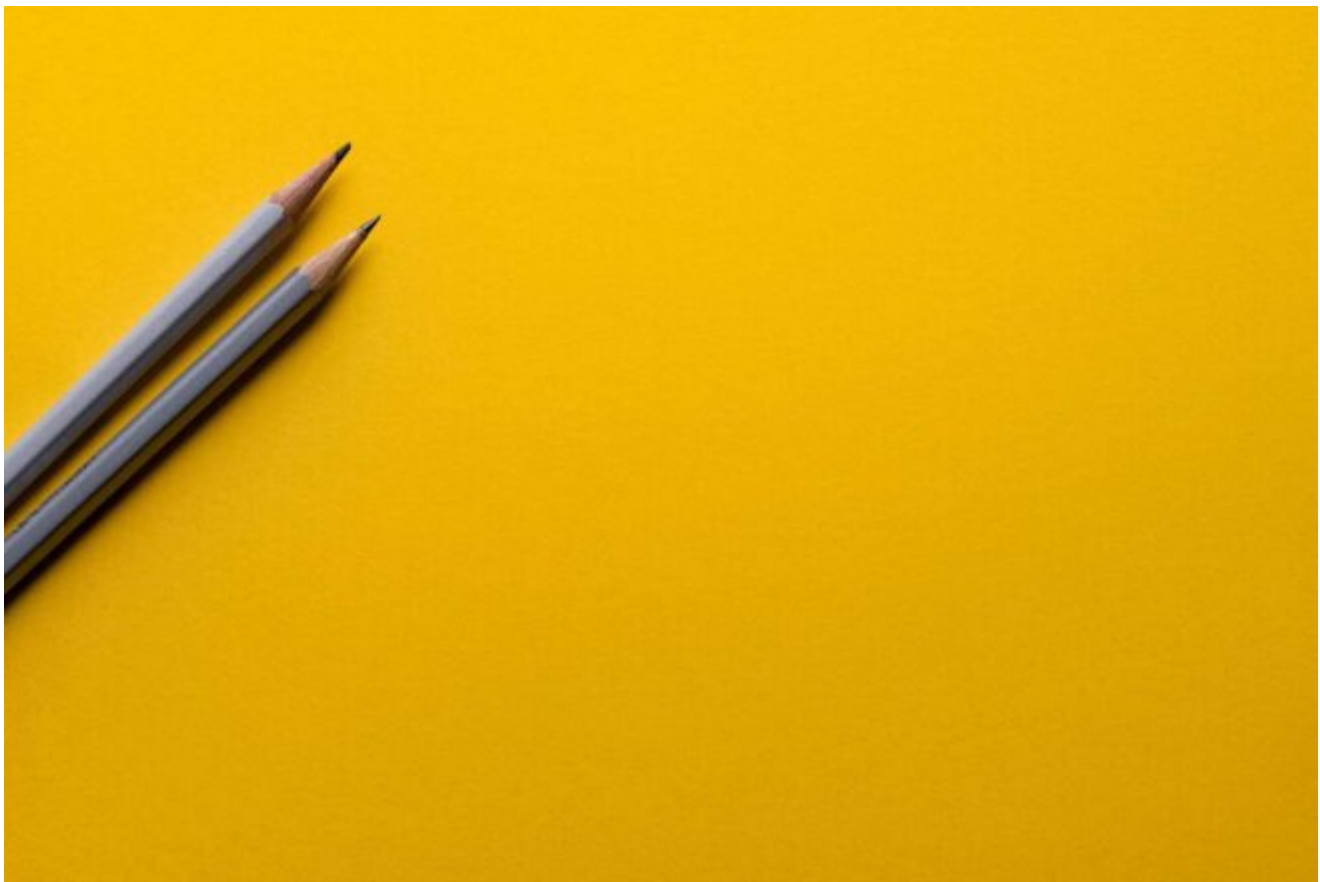

Kysy politiikasta: Mikä on edustuksellisen ja puntaroivan demokratian ero?

4.1.2022 / Kaisa Herne / Artikkelit / demokratia, Kysy politiikasta, puntarointi / 2 minuutiksi luettavaa

Kysy politiikasta on juttusarjamme, jossa tutkija vastaa esitettyihin kysymyksiin. Lähetä kysymyksesi osoitteeseen toimitus@politiikasta.fi.

Mikä on edustuksellisen ja puntaroivan (deliberatiivisen) demokratian ero?

Puntaroiva demokratia on ihanteellisen demokraattisen päätöksenteon malli. Tutkijat ovat esittäneet hieman erilaisia näkemyksiä siitä, mitä ihanteeseen tarkkaan ottaen sisältyy.

Joistakin yleisistä piirteistä ollaan kuitenkin melko yksimielisiä.

Puntaroivassa demokratiassa poliittista päätöksentekoa edeltää määrättyjen ihanteiden mukainen keskustelu. Keskustelu on puntaroivaa, kun siihen voivat osallistua kaikki, joita päätös koskee; kun keskustelijat ovat keskenään tasa-arvoisia, kun esitetyt näkemykset perustellaan, kun muita keskustelijoita kunnioitetaan ja heidän näkemyksiään kuunnellaan ja kun keskustelijat ovat valmiita muuttamaan mielipiteitään, mikäli muiden esittämät argumentit vakuuttavat heidät.

Puntaroivan demokratian ihanne ei ota kantaa siihen, millaisessa instituutiossa demokratia toteutuu. Edustuksellinen demokratia voi olla yhtä lailla puntaroivaa kuin kansalaispaneelin päätöksenteko. Puntaroivan demokratian tutkijat ovat kuitenkin kehittäneet erilaisia suoran kansalaisosallistumisen malleja, joissa pyritään erilaisilla järjestelyillä pitämään huolta puntaroivan demokratian toteutumisesta. Ehkä tunnetuin malleista on kansalaispaneeli, jota kutsutaan mini-demokseksi.

Puntaroivassa demokratiassa poliittista päätöksentekoa edeltää määrättyjen ihanteiden mukainen keskustelu.

Mini-demoksen osallistujajoukko perustuu satunnaisotokseen kansalaisista. Satunnaisotos on arvottu joukko kansalaisia. Tällöin kaikilla kansalaisilla on yhtä suuri mahdollisuus tulla kutsutuksi osallistumaan. Osallistujille jaetaan käsiteltyä teemaa koskevaa tasapuolista tietoa ja he voivat kuulla asiantuntijoita. Osallistujat myös keskustelevat teemasta pienryhmissä, joissa keskustelua ohjaavat keskustelusäännöt ja paneelin järjestäjien ohjeistamat valvojat, eli moderaattorit. Moderaattori pitää huolta siitä, että keskustelu on toisia kunnioittavaa ja tasapuolista. Keskustelun säännöt puolestaan perustuvat puntaroivan keskustelun ihanteelle.

Puntaroivan demokratian toteutuminen on jatkumo. Demokraattista päätöksentekoa voidaan arvioida sen mukaan, miten hyvin se saavuttaa puntaroivan demokratian ihanteen. Voimme esimerkiksi tutkia, miten hyvin eduskunnassa käyty keskustelu ja päätöksenteko täyttää puntaroivan demokratian ihanteen.

Kaisa Herne on valtio-opin professori Tampereen yliopistossa ja työpaketin johtaja Åbo Akademin Future of Democracy -huippuyksikössä.